

Lisansüstü Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Motivasyon Düzeyleri ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişki¹

Araştırma Makalesi/Research Article

Çisem Tuğçe KIYIM*

ÖZET

Bütün bireyler, yaşamları boyunca üstlendikleri rollerin kendilerine yüklediği görevleri yerine getirmekle sorumludur. Ancak sorumlulukları gerçekleştirmeye dair zorluklar, bireyin kendisine yönelik algısı ve motivasyonun düşmesi gibi nedenler bireyleri sorumluluklarını erteleme davranışına yönlendirebilmektedir. Araştırma kapsamında öğrenimlerini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde lisansüstü düzeyde sürdüren öğrencilerin akademik erteleme davranışı eğilimlerinin benlik saygısı ve motivasyon değişkenleri dikkate alınarak ortaya konulması amaçlanmıştır. 101'i yüksek lisans, 27'si doktora öğrencisi olmak üzere toplam 128 katılımcıdan nicel araştırma yöntemi ile elde edilen veriler neticesinde benlik saygısının ve motivasyonun alt boyutu olan içsel motivasyonun akademik erteleme eğilimi ile anlamlı ve negatif yönde bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre erteleme eğilimi, eğitim düzeyleri arasında farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin artırılması amacıyla bireysel veya grup odaklı rehberlik çalışmalarının yapılmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Üniversite enstitülerinde yapılacak zaman yönetimi, iletişim ve grup dinamiği faaliyetlerinin yanı sıra danışmanların teşviki ile lisansüstü düzeydeki öğrencilerin içsel motivasyonlarının destekleneceği ve akademik erteleme eğiliminin azaltılabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik erteleme, Benlik saygısı, Lisansüstü eğitim, Motivasyon

JEL Kodları: I20, I29

The Relationship Between Postgraduate Students' Self-Esteem and Motivation Levels and Academic Procrastination Behaviors

ABSTRACT

All individuals are responsible for carrying out the tasks that they have put into their lives. However, the challenges to carry out their responsibilities can lead individuals to the behavior of postponing their responsibilities, such as the perception the individual a decline in motivation. Within the scope of the research, it is aimed to reveal the academic procrastination behavior tendencies of the students who continue their education at the postgraduate level at Çanakkale Onsekiz Mart University by taking into account the variables of self-esteem and motivation. As a result of the data obtained by the quantitative research method from a total

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Disiplinlerarası Davranış Bilimleri Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye, cisemtugcekiyim01@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6900-6353>.

of 128 participants, 101 of whom were master's and 27 were Ph.D. students, it was determined that self-esteem and intrinsic motivation, which is a sub-dimension of motivation, have a significant and negative relationship with a tendency to academic procrastination. According to the findings obtained from the research, it was concluded that the tendency to procrastination differed between education levels. It is thought that individual or group-oriented guidance studies will be effective in order to increase the self-esteem of postgraduate students. In addition to the time management, communication and group Dynamics activities to be carried out in university institutes, it is foreseen that the intrinsic motivation of postgraduate students will be supported and the tendency to procrastination academically be reduced with the encouragement of the advisors.

Keywords: *Academic procrastination, Self-esteem, Postgraduate education, Motivation*

JEL Codes: *I20, I29*

* *Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.*

GİRİŞ

Günümüzde farklı iş kollarında, alanda uzmanlık ve deneyim oldukça önemli bir hale gelmiştir. Bireylerin alanda edindikleri deneyimin ötesinde çeşitli eğitim ortamlarında bilgi birikimlerini arttırmaları ve bununla birlikte kendilerini geliştirmeleri, iş sahasında daha üst boyutta kazanım elde edilmesini sağlamaktadır. Lisans düzeyinde alınan eğitimin daha detaylı ve spesifik yanlarını öğrenmeyi, bilimsel bilgiyi birikim haline getirmeyi hedefleyen bireyler lisans eğitiminin bir üst basamağında yer alan lisansüstü eğitime odaklanmaktadır. Öğrenim gören bireylerin kendilerini gerçekleştirebilmeleri için ilk aşamada öğrenim hedeflerini planlamaları gerekmektedir. Böylece öğrenciler hedeflerine erişmek için davranışlarını yöneterek başarıya ulaşabilmektedir (Jamaris ve Hartati, 2017).

Ray'e (1992) göre bireylerin başlangıç noktası daima ihtiyaç veya motivasyondur ve harekete geçmek için gereklilik arz eden motivasyon, öğrencilerin akademik sorumluluklarını yerine getirebilmeleri hususunda yönelim sağlamaktadır. Bilim insanı olmak için herhangi bir erteleme davranışına yer vermeksizin sorumluluklarını yerine getirebilmek, bireysel açıdan kendini gerçekleştirme ihtiyacının karşılanmasına imkân tanımaktadır.

Öğrencilerin kendilerine karşı benlik saygısının olması da akademik sorumlulukların yerine getirilmesi adına bilinç seviyesini etkileyen bir diğer faktördür. Benlik saygısı, Kamile ve Mukhlis'e (2013) göre birey tarafından yapılan değerlendirmelerle birlikte yetkinliğe, başarıya ve değerli olmaya yönelik inanç olarak belirtilmiştir (Akt: Blegur vd., 2021). Eğitim ortamları, öğretmenlerin yaklaşımları, süreç içerisinde yaşanan kazanım ve kayıplarla elde edilen deneyimlerin benlik saygısı açısından öğrencilerin akademik performansı üzerinde etkiye sahip bir değişken olabileceği düşünülmektedir. Gerek ders döneminde gerekse tez aşamasında akademik açıdan üstlendikleri sorumluluklarını

zamanında yerine getirememek lisansüstü öğrencilerin mezuniyetlerinin gecikmesinin yanı sıra öğrencilerin ilgili eğitim programlarından ayrılmalarına neden olabilmektedir.

Küresel çapta pek çok üniversite bireylere lisansüstü eğitim olanağı sunmaktadır. Türkiye’de 129 tanesi devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 207 üniversite eğitim hizmetini sürdürmektedir. 2020-2021 eğitim yılı itibariyle 343.569 yüksek lisans, 106.148 doktora öğrencisi farklı alanlarda lisansüstü eğitim programlarına kayıtlıdır, bu durum toplamda 449.717 kişinin lisansüstü eğitimden yararlandığını göstermektedir (YÖK). Literatürde eğitim ve sorumluluklar kapsamında sıklıkla ilk ve orta öğretim ile lisans bazında incelenmiş olan akademik erteleme davranış eğiliminin bu araştırmada lisansüstü öğrenciler açısından benlik saygısı ve motivasyon değişkenleriyle ele alınması amaçlanmıştır. Yapılan literatür taramasında Türkiye’de yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin akademik ertelemelerine yönelik araştırmaya rastlanmaması nedeni ile çalışma ele alınan değişkenler ve örneklem grubu açısından özgünlük ve önem arz etmektedir.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde erteleme davranışı ve alt boyutunda yer alan akademik erteleme davranışı ile birlikte benlik saygısına ve motivasyona dair kuramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Erteleme Davranışı

Bütün bireyler için çeşitli nedenlerle üstlendikleri sorumlulukları yerine getirmeyi geciktirme olarak görülebilecek erteleme davranışı; tamamlanması gereken görevlerin başka bir zaman diliminde gerçekleştirilmesine dair yeniden planlamayı içermektedir. Bireylerin herhangi bir görev ya da davranışa dair mevcut alternatifler arasından gönüllü olarak yaptıkları seçimler diğer sorumluluklarının ertelenmesini de beraberinde getirmektedir (Steel, 2007).

Shah (2000) ertelemeyi kararsızlık hali olarak eğilim, tutum veya davranışsal özellik olarak belirtmiştir (Akt: Hussain ve Sultan, 2010). Bir görevi yapmak ile yapmamak arasında kalma hali o göreve başlamayı ya da sürdürmeyi erteleme olarak davranışlara taşımaktadır. Farklı yaş gruplarında farklı cinsiyetlerde pek çok insan üstlendikleri sorumlulukları yerine getirmeye karşı tutum geliştirerek erteleme eğilimi sergileyebilmektedir. Gerek bireye özgü algı ve tutumlar gerekse çevreden kaynaklanan motivasyon düşürücü etkenler iş ve sorumlulukların ertelenmesine kapı aralayabilmektedir.

İnsan hayatının pek çok alanında farklı mekanlarda ve olay örgülerinde karşılaşılan erteleme davranışı; bireylerin gündelik programlarında mevcut sorumluluklarından kaçınmaları ile gelişen bir durumdur. Lay (1986), bu kavramı önemli görevlere başlanmasını ya da bitirilmesini geciktirme davranışı şeklinde tanımlamıştır (Akt: Michinov vd., 2011). Bu açıdan incelendiğinde eyleme karşı eylemsizlik hali de içermektedir. Solomon ve Rothblum’un (1984) insanların faaliyetlere başlamayı yahut

tamamlamayı geciktirme eğilimi olarak tanımladığı erteleme davranışı; bireyin performansını engellenmekle birlikte görevlerini asla zamanında bitirememesine ve genellikle geç kalmasına yol açmaktadır.

Balkıs ve arkadaşlarına (2006) göre kişilerin zaman zaman odaklanma sorunu yaşamasından da kaynaklanabilen erteleme davranışı bir diğer yönüyle sorumluluk duygusunun düşük seviyede olması ile ilişkili olabilmektedir. Bununla birlikte kişiler her ne yaparsa yapsınlar sürekli başarısız olacaklarına dair olumsuz düşünceleri ile yaşayacakları kaygı ya da performansına ilişkin gerçekçi olmayan beklentilerinin de erteleme davranışının nedenleri arasında yer aldığını belirtmişlerdir (Balkıs vd., 2006). Bireylerin vazifelerini ertelemelerine yönelik davranışlarının sonucunda örgütsel uyumu, başarısı, psikolojik ve fiziksel sağlığı ile performansı olumsuz yönde etkilenmektedir (Baltacı, 2017). Klingsieck'e (2013) göre gecikme durumunun gereksiz veya mantık dışı olması, olumsuz sonuçlara dair farkındalığın olmasına karşın gecikmenin yaşanması ve gecikmeye öznel rahatsızlığın veya olumsuz sonuçların eşlik etmesi durumları erteleme ile stratejik erteleme arasındaki farklılıklardır. Golestani ve arkadaşları (2013) erteleme davranışını genel erteleme, karar vermede erteleme, nevrotik erteleme, obsesif erteleme, akademik erteleme olmak üzere toplamda beş ana kategoriye ayırmışlardır (Akt: Karimi vd., 2017). Solomon ve Rothblum ile Stell başta olmak üzere araştırmacılar erteleme davranışının farklı boyutlarına odaklanmış ve araştırmalarını şekillendirmişlerdir. Türkiye'de özellikle eğitim ve öğretim boyutunda Balkıs ve arkadaşlarının akademik erteleme kavramını içeren araştırmalarının bulunduğu tespit edilmiştir.

1.1.1. Akademik Erteleme Davranışı

Amerika'da lisansüstü öğrencilerin katılımıyla akademik erteleme kapsamında yapılan bir araştırmada ödev hazırlamak, danışman tarafından verilen görevlerde sergilenen performans düzeyi, önceden belirlenmiş toplantılara katılım sağlamak, haftalık okuma çalışmalarını yerine getirmek gibi faaliyetlerin akademik iş ve sorumlulukları içerdiği belirtilmiştir (Collins vd., 2008). Ackerman ve Gross'a (2005) göre dönem ödevlerini yazmak, sınavlara çalışmak, okula dair bir projeyi bitirmek veya haftalık okuma ödevlerini üstlenmek gibi eylemlerin herhangi bir nedenle beklenen zaman içerisinde gerçekleştirilmesi adına kendini motive edememe durumu akademik ertelemeyi temsil etmektedir. Eğitim sürecinde bireyin üstlendiği rolün gerekliliklerini uygun zaman zarfında yerine getirmemesi halinde ortaya çıkan akademik erteleme; akademik kapsamlı görevlere başlamak ya da tamamlamak için geciktirme halini içermektedir.

Akademik açıdan erteleme konusunda detaylı araştırmalarda bulunan Solomon ve Rothblum (1984), yazma ve okuma ödevlerinin yanı sıra sınavlara çalışma konusunda da ciddi boyutta bir erteleme

sorunu olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Clark ve Hill (1994) başarısızlığa karşı korku hissinin ve akademik görevlerden kaçınma isteğinin, ertelemenin başlıca nedenleri olduğunu belirtmiştir. Neticede eğitim boyutunda görevlerin ertelenmesi ile birlikte öğrenciler daha tembel ve pasif hale gelerek; inisiyatif almak ile almamak arasında kalabilmekte veya bir işe başlamaktan korkabilmektedirler (Hussain ve Sultan, 2010). Ertelemenin irrasyonel inançların sonucu olduğu teorisini öne süren Ellis ve Knaus'un (1977) belirttikleri üzere sorumluluklar için uygun şekilde zaman ayrılmaması sonucunda görevlerin fazlasıyla aceleye getirilmesi ve ödevlerin zamanında teslim edilememesi akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir (Akt: Bridges ve Roig, 1996).

Yaygın olduğu kabul edilen akademik erteleme davranışı eğiliminin temelde üç farklı psikodinamik değişken ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bunlardan ilki başarı motivasyonudur ve belirlenmiş olan hedefe yönelimin yanı sıra akademik öz yeterlilik kavramının da erteleme eğilimine etkisi olduğu araştırmalarla desteklenmiştir (Wang vd., 2013). Başarıya dair motivasyona sahip olmak, akademik açıdan öz yeterlilik düzeyinin yüksek olması ve hedefe odaklanmak; akademik sorumlulukların ertelenmemesini, zamanında ve uygun şekilde yerine getirilmesini sağlayan faktörler olarak belirlenmiştir.

1.2. Benlik Saygısı

Bireylerin benlik saygısı üzerinde araştırma yapmış olan Rosenberg (1965); bu kavramı insanların kendilerine karşı olumlu veya olumsuz tutumu olarak açıklamıştır. Benlik saygısı, özünde insanların kendilerini nasıl gördükleri ve kendilerine değer verme şekillerini barındırmaktadır (Darjan vd., 2020). Bir diğer açıdan insanın kendi aynası olma hali olarak da nitelendirilebilmektedir. Kendine saygı, bireylerin yaşama dair planlarının değerli olduğu hususunda kendilerini gerçekleştirmelerine ve isteklerini yerine getirebilmek için yeteneğe sahip olduklarına yönelik derin bir inancı temsil etmektedir (Matsumoto, 2013).

Stryker ve Burke (2000) kimliklerin benliğin önemli bir parçası olduğunu ve sosyal düzeyde bireyin konumunun kavramsallaştırılması olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte kimlik kuramında değinildiği üzere benlik saygısı; akademik başarı ve mutluluk gibi kavramlarla uyumlu bir şekilde etkileşim halindedir (Ugwuanyi vd., 2020). Gelişimle iç içe olan bu durumun kendini gerçekleştiren ve başarılı olan bireyde daha yüksek oranda benlik saygısına sahip olma hali ile kendini göstereceği düşünülmektedir.

Murad (2020), kişilerin sahip oldukları benlik saygısının kişisel yaşamın yanı sıra profesyonel iş hayatında başarıya erişmelerinde anlamlı bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Çeşitli rollerle birlikte gelen görev ve sorumlulukların ertelenmesi hususunda Berry (1975) kırılğan bir öz saygının korumasına yönelik strateji görüşüne sahiptir (Akt: Haycock vd., 1998). Ancak psikolojik ve sosyal

koşullar dolayısıyla yaşanabilen ani başarısızlıklar, kişisel kayıplar ve kriz durumları benlik saygısını etkileyebilme potansiyeline sahiptir (Merry, 2012). Eğitim hayatında karşılaşılabilecek olumsuzluklar veya özünde sahip olunan benlik saygısının düşük olması akademik başarıyı etkileme potansiyelli taşımaktadır. Okoye ve Onokpaunu (2020) öğrencilerle yaptıkları araştırmada benlik saygısı ve akademik başarı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

1.3. Motivasyon

Latince hareket etmek anlamını taşıyan ve motivasyonun temeli olan güdü Morgan'a (1982) göre organizmaya enerji veren ve harekete geçiren bir güçtür (Akt: Serdar vd., 2021). Kişilerarası farklılıklara katkı sağlayan kaynaklardan biri olan motivasyon; Dorneye ile Otto (1998) tarafından dinamik bir şekilde başlatıcı, yönlendirici, koordine ederek güçlendirici ve nihayetinde sonlandırarak bireylerde değişkenlik gösteren kümülatif uyarımlar olarak nitelendirilmiştir. Hedef doğrultusunda ilk adımın atılmasında bireylerin istekleri ve arzuları ile yapılan seçimleri öncelik sırasına göre başlatıcı etkiye sahip olan motivasyon, göreve yönelik bakış açısı ve zorluklar gibi çeşitli koşullarda farklılık gösterebilmektedir. Araştırmalarda içsel ve dışsal boyutta olmak üzere iki gruba ayrıldığı belirlenen motivasyonun içsel boyutta davranışın bireysel yönüyle ele alındığı ve spontane olduğu; böylece öğrenme davranışı için kişinin kendi gücünü kullanarak meraklı ve mücadeleci yanıyla birleştirdiği tespit edilmiştir. Davranışın sergilenebilmesi için çevreden gelen bir uyaran veya itici güce istinaden eyleme geçilmesi de Fen ve arkadaşları (2013) tarafından dışsal motivasyon olarak nitelendirilmiştir. Yalnızca tek seferlik bir tetikleme olmayan motivasyon Ryan ve Deci'ye (2000) göre süreç boyunca içsel ve dışsal boyutlarıyla ya da pekiştirici nitelikli ödüllerle vardır. Ödüllerin yanı sıra direktif, baskı, tehdit veya dayatma gibi dışsal etkiler içsel motivasyonu azaltabilmektedir. Steel ve König (2006) ise ertelemenin içsel motivasyon sorunu olduğunu belirtmiştir.

Hedef büyütme alt boyutu ise vizyon sahibi olmakla yakından ilişkilidir ve Semerci'ye (2010) göre derslere aranan birey olabilme arzusu, verilen emek için takdir edilme beklentisi, sınıfın ilklerinden olmaya duyulan istek ve daha yüksek notlar için çabalamak bu boyutta motivasyonu içermektedir. Böylece kişilerin gelecekte beklenenlerinin ve yaptıkları planların eyleme dönüştürülmesi noktasında motivasyonun alt boyutu olan hedef büyütme önemli hale gelebilmektedir.

Bir diğer önemli boyut olan öz bilince sahip olan bireyler nelerden etkilendiklerine yahut neleri etkileyebildiklerine yönelik farkındalığa sahiptir. Kişilerin yaşamlarını yönetebilmesi noktasında avantaj sağlayan öz bilinç, başarısızlıklardan yılmaksızın yola devam edebilmeyi temsil etmektedir (Yılmaz, 2021). Böylece nihai amaca ulaşabilmek için atılan bütün adımlar bilinçli bir plan dahilinde gerçekleştirilebilmektedir.

Öğrenim sürecinde olan bireylerin eğitimleri kapsamında kendilerine verilen değer, yeterliliklerine yönelik algıları ve öğrenme süreçleri esnasında kendileri için belirledikleri hedefler motivasyon

düzeylerine katkı sağlayabilecek unsurlardır (Okumuş, 2021). Sorumluluklarının üstesinden gelebilmek için kendini geliştirmek, derslere katılım ve eğitsel aktiviteler için zaman düzenlemesi yapabilmek, yalnızca belirlenen hedeflere ulaşmak adına sosyal yaşamından fedakârlık edebilmek de başarı yönelimli motivasyon ile ilgili potansiyele sahiptir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Lisansüstü öğrenimine devam eden öğrencilerin akademik erteleme davranış eğilimleri araştırmanın bağımlı değişkenini temsil ederken benlik saygısı düzeyleri ile motivasyonları da bağımsız değişkenler olarak belirlenmiştir. Sönmez ve Alacapınar (2014) tümdengelim yönetimi ile gerçekleştirilen nicel araştırmaların kökeninin kuramsal yapılara dayandığını belirtmiştir. Bu kapsamda nicel araştırma yönteminden yararlanılarak üç farklı ölçeğin ve demografik bilgilerin yer aldığı uygulama formu kullanılmıştır. Araştırmalarda belirlenen iki ya da daha fazla değişken arasında herhangi bir değişimin olup olmadığı, değişimin olması halinde derecesini tespit etmeyi hedefleyen araştırma modeli ilişkisel tarama modelidir (Yılmaz ve Arık, 2019). Değişkenlerin akademik erteleme davranışı eğilimi ile ilişkisinin yorumlanması amacıyla sahip olan bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. 2021 yılı Aralık ve 2022 yılı Ocak ayları arasında verilerin toplandığı araştırmada SPSS 26.0 programında analiz gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırma Hipotezleri

Tümdengelim yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmaya ait hipotezler aşağıda yer almaktadır.

H1: Lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri akademik erteleme davranışı eğilimlerini negatif yönde etkilemektedir.

H2: Lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin dış etkilere bağlı motivasyon düzeyleri akademik erteleme davranışı eğilimlerini negatif yönde etkilemektedir.

H3: Lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin iç etkilere bağlı motivasyon düzeyleri akademik erteleme davranışı eğilimlerini negatif yönde etkilemektedir.

H4: Lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin hedef büyütmeyle bağlı motivasyon düzeyleri akademik erteleme davranışı eğilimlerini negatif yönde etkilemektedir.

H5: Lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin öz bilince bağlı motivasyon düzeyleri akademik erteleme davranışı eğilimlerini negatif yönde etkilemektedir.

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde öğrenimlerini sürdüren 5.572 yüksek lisans ve doktora öğrencisi oluşturmaktadır (ÇOMÜ). Araştırma kapsamında Ekiz'in (2013) belirttiği üzere evrendeki bireyler göz önünde alınarak katılımcıların rastgele belirlendiği basit olasılıklı örneklemeden yararlanılmış olup; farklı bölümlerden evreni nitel açıdan temsil eden ve araştırmaya katılmak için gönüllü olan 130 lisansüstü öğrenci ile uygulama gerçekleştirilmiştir. Ancak normallik dağılım testi ile araştırmaya dahil olan iki katılımcıdan edinilen verilerin analiz açısından sağlıklı olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırmaya kalan 128 katılımcının verileri ile analiz edilerek devam edilmiştir. Bahse konu çerçevede lisansüstü eğitimlerini sürdüren 128 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır olup; katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Lisansüstü Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	82	64,1
	Erkek	46	35,9
Yaş	22-29	84	65,6
	30-37	39	30,5
	38-45	5	3,9
Medeni Durum	Evli	45	35,2
	Bekar	83	64,8
Eğitim Düzeyi	Yüksek Lisans	101	78,9
	Doktora	27	21,1
Eğitim Alanı	Sosyal Bilimler	76	59,4
	Fen Bilimleri	21	16,4
	Sağlık Bilimleri	6	4,7
	Eğitim Bilimleri	25	19,5
Çalışma Durumu	Çalışıyor	70	54,7
	Çalışmıyor	58	45,3

Tablo 1'de sunulduğu üzere araştırmaya katılım sağlayan lisansüstü öğrencilerin %64,1'i kadın, %35,9'u erkektir. Çoğunluğu oluşturan 22-29 yaş grubundaki katılımcıların oranı %65,6'dır. Öğrencilerin önemli bir kısmı bekar ve %78,9'u yüksek lisans aşamasında eğitimlerine devam

etmektedir. Araştırmada gönüllü olarak formu dolduran öğrencilerin eğitim alanlarına göre en az katılım Sağlık Bilimleri branşındandır. Lisansüstü eğitimlerini sürdüren öğrencilerin %54,7'si çalışma hayatında da yer almaktadır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Değişkenler örüntüsünde ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiş ve akademik iş erteleme eğilimi, benlik saygısı ile başarı odaklı motivasyon için üç farklı ölçek kullanılmıştır. Mevcut ölçekler ile düzenlenen uygulama formunun en alt bölümünde 6 sorudan oluşan ifadeler, katılım sağlayan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin demografik bilgilerine ulaşılması amacıyla sunulmuştur. Lisansüstü öğrencilerin akademik iş erteleme davranışı eğilimleri ile ilişkili olabileceği düşünülen ve literatür kapsamında tespit edilerek katılımcılara yöneltilen sorular cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitime devam edilen düzey, mevcut durumda eğitimin sürdürüldüğü bölüm ve katılımcıların çalışma durumlarını içermektedir.

Tek boyuttan oluşan Akademik İş Erteleme Eğilimi Ölçeği, Aitken (1982) tarafından geliştirilmiş olup; toplam 16 sorudan meydana gelmekte ve Balkıs (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Katılımcıların maddeler için 1 ve 5 arasında puan vererek kendilerine göre derecelendirmeleri istenen ölçeğin güvenirliliğine dair iç tutarlık katsayısının (α) .89 olarak belirlediği ve faktör yüklerinin %38,38'ini oluşturan 6.14 değerli bir faktör üzerinde toplandığı tespit edilmiştir (Balkıs ve Duru, 2010). Seçer (2015), alanda kabul gören Cronach's Alpha değerinin .70 ve üzeri olduğunu belirtmiştir ve lisansüstü öğrencilerle gerçekleştirilen mevcut araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlılık katsayısının (α) .91 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin 2, 4, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16 numaralı maddeleri ters kodlama ile analiz edilmiştir.

Literatürde pek çok araştırmada kullanılmış olan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, bireylerin kendilerine yönelik saygı düzeylerini ölçmek amacı ile Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiştir ve Türkçe'ye Çuhadaroğlu (1986) tarafından uyarlanmıştır. Analizler neticesinde iç tutarlılık katsayısı (α) .76 olarak kaydedilmiştir (Güloğlu ve Kararımak, 2010). Gerçekleştirilen araştırmada ise lisansüstü ölçeğin iç tutarlılık katsayısının (α) .85 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alt boyutlarında toplam 10 maddeden oluşan kısmi benlik saygısının ölçümüne yöneliktir ve geliştirilen ölçekte 4'lü likert tipte meydana getirilmiş ifadeler mevcuttur. Ölçekteki 3, 5, 8, 9 ve 10. maddeler ters kodlanmıştır.

Lisans düzeyindeki öğrencilere yönelik oluşturulan Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği, Semerci (2010) tarafından geliştirilmiştir. Genel yapı itibariyle ölçekteki 12 madde dış etkilere, 9 madde içsel etkilere, 6 madde hedef büyütme ve 7 madde öz bilince yönelik olmak üzere ölçek dört alt boyuttan ve 35 ifadeden meydana gelmektedir. Bahse konu alt boyutların varyansı %37 olarak belirtilmiş olup; iç

tutarlılık katsayısının ise (α) .93 olduğu tespit edilmiştir (Sancar, 2021). Mevcut araştırmada kullanılan ölçeğin iç tutarlılık katsayısının (α) .93 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Değişkenler arasındaki ilişkilerin daha temel düzeyde incelenmesi amacıyla veriler doğrultusunda yapılan faktör analizlerinde, faktör yükünün 0,50'nin altında kaldığı tespit edilen maddeler analiz kapsamının dışında tutulmuştur. Yapılan faktör analizleri neticesinde üç ölçeğin de teoriye uygun bir yapıyı ölçtüğü ve sosyal bilimler alanı için yeterli güvenilirlik düzeyini taşıdıkları tespit edilmiştir. Akademik İş Erteleme Eğilimi Ölçeği faktör analizi neticesinde faktör yükü 0,50'nin altında olan 3 madde (2, 14 ve 16) analiz kapsamından çıkarılmıştır ve faktörler varyansın %51'ini açıklamaktadır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği için yapılan analizle 2 madde (4 ve 8) analiz kapsamından çıkarılmış ve varyansı %50 olarak tespit edilmiştir. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği için gerçekleştirilen faktör analizi neticesinde 5 madde (12, 17, 28, 29 ve 32) analiz kapsamından çıkarılmış olup; kalan faktörler toplam varyansın %60'ını açıklamaktadır. Gerçekleştirilen faktör analizi ile kullanılan üç ölçek de hedefe uygun ölçüm düzeyine ve yapı geçerliliğine sahiptir.

3. BULGULAR

3.1. Korelasyon Analizine Dair Bulgular

Tablo 2'de araştırma kapsamında kullanılan ölçekler doğrultusunda gerçekleştirilen korelasyon analizine dair bulgular sunulmuştur.

Tablo 2. Akademik Erteleme Eğilimi, Benlik Saygısı ve Başarı Odaklı Motivasyon Alt Boyutlarına Dair Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		Benlik Saygısı	Dışsal Etki	İçsel Etki	Hedef Büyütme	Öz bilinç	Akademik Erteleme Eğilimi
Benlik Saygısı	r	1					
	p						
Dışsal Etki	r	,363**	1				
	p	,000					
İçsel Etki	r	,427**	,709**	1			
	p	,000	,000				
Hedef Büyütme	r	,123	,501**	,487**	1		
	p	,167	,000	,000			
Öz bilinç	r	,519**	,358**	,445**	,223*	1	
	p	,000	,000	,000	,012		
Akademik Erteleme Eğilimi	r	-,370**	-,352**	-,605**	-,183*	-,374**	1
	p	,000	,000	,000	,038	,000	

Akademik erteleme eğilimi ve benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı ($r=-,370<0,01$) bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca akademik erteleme eğilimi ile başarı odaklı motivasyonun alt boyutlarından dışsal etki ($r=-,352<0,01$), içsel etki ($r=-,605<0,01$), hedef büyütme ($r=-,183<0,01$) ve öz bilinç ($r=-,304<0,01$) arasında da negatif yönlü ve anlamlı ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Başarı odaklı motivasyonun alt boyutlarından içsel etki ile akademik erteleme eğilimi orta düzeyde negatif yönde bir ilişki içerisindedir.

3.2. Regresyon Analizine Dair Bulgular

Aşağıdaki Tablo 3'te ve Tablo4'te benlik saygısı ile motivasyonun akademik erteleme eğilimini yordama düzeyine dair regresyon analizi bulgular sunulmuştur.

Tablo 3. Benlik Saygısının Akademik Erteleme Eğilimini Yordama Düzeyine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SH.	β	T	P
Sabit	4,236	,403		10.510	,000
Benlik Saygısı	-,439	,098	-,370	-4.476	,000

Akademik İş Erteleme Eğilimi = 4,236+-,439 (X1 = Benlik Saygısı) (F= 20,039 R² = ,130)

Tablo 3'te belirtildiği şekilde benlik saygısının akademik erteleme eğilimini yordama düzeyine ilişkin regresyon analizi sonuçlarına göre R² determinasyon katsayısı 0,130 olarak tespit olup; lisansüstü öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinde gerçekleşen değişkenliğin yaklaşık %13'ü benlik saygısı tarafından açıklanmaktadır. Benlik saygısı arttıkça ($\beta =-,370$ ve $p<0,001$) yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerini negatif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir. Bütün değişkenlerin sabit kalması şartı ile benlik saygısındaki artışın lisansüstü öğrencilerinin akademik iş erteleme eğilimi (-,370) düzeyinde düşüşe yol açtığı belirlenmiştir. Gerçekleştirilen regresyon analizi ile birlikte H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4. Başarı Odaklı Motivasyonun Akademik Erteleme Akademik Erteleme Eğilimini Yordama Düzeyine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	B	SH.	β	T	P
Sabit	5,245	,487		10,772	,000
Dışsal Etki	,182	,144	,129	1,264	,209
İçsel Etki	-,855	,130	-,693	-6564	,000
Hedef Büyütme	,148	,102	,120	1,452	,149
Öz Bilinç	-,154	,087	-,139	-1,778	,078

Akademik İş Erteleme Eğilimi = 5,245 +,182+-,855+-,148+-,154 (X2 = Başarı Odaklı Motivasyon) (F= 20,790 R² = ,403)

Tablo 4'te sunulduğu üzere regresyon analizi sonuçlarına göre R² determinasyon katsayısı 0,403 olarak tespit edilmiştir. Bu katsayıya göre lisansüstü öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinde

gerçekleşen değişkenliğin yaklaşık %40,3'ü başarı odaklı motivasyon tarafından açıklanmaktadır. İçsel etki alt boyutu ($\beta = -.693$ ve $p < 0,001$) yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerini negatif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir. Diğer üç alt boyut (dışsal etki, hedef büyütme ve öz bilinç) akademik erteleme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Yapılan analizler ile birlikte araştırma kapsamında H_3 hipotezi kabul edilmiş ancak H_2 , H_4 ve H_5 hipotezleri reddedilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin ve motivasyonlarının akademik erteleme eğilimleri ile arasındaki ilişkilerinin incelenmiş olduğu bu araştırma verileri iki bağımsız değişken doğrultusunda ele alınmıştır. Wang ve arkadaşları (2013) lisansüstü eğitimlerine devam eden 305 öğrenci ile gerçekleştirdikleri çalışmada erkeklerde akademik erteleme eğiliminin daha çok olduğunu belirtmişlerdir. Liu ve arkadaşlarının (2020) 577 lisansüstü öğrenciyle yaptığı çalışmada öz yeterliliğin ve öz kontrolün akademik erteleme ile negatif ilişkisinin olduğu; özellikle kadın öğrenciler için bu etkinin daha yüksek olduğu ve bahse konu faktörlerin kadınlar üzerinde daha etkili olduğu belirlenmiştir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi düzeyinde gerçekleştirilen bu çalışmada ise lisansüstü öğrencilerin görev ve sorumluluklarını erteleme eğilimlerinde cinsiyetlerine, yaş gruplarına, medeni durumlarına, eğitim aldıkları bölümlere ve çalışma durumlarına dair anlamlı düzeyde herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Rahimi ve Hall (2021) Kanadalı ve Amerikalı öğrencilerle yaptıkları çalışmada akademik erteleme davranışının lisansüstü aşamadaki öğrencilere oranla lisans düzeyindeki öğrencilerde daha yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Gerçekleştirilen çalışmada da öğrencilerin yüksek lisans veya doktora aşamasında olmalarının akademik erteleme eğilimleri açısından anlamlı bir farklılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle çalışmanın önceki çalışmalarla uyumlu olduğu düşünülmektedir.

Okoye ve Onokpaunu (2020), lisansüstü eğitime devam eden 46 öğrenci ile gerçekleştirdikleri çalışmada benlik saygısı ve akademik başarı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin; akademik erteleme ile akademik başarı arasında ise negatif yönde bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitimlerine Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde devam eden öğrencilerle yapılan çalışmada benlik saygısı düzeyleri azaldıkça akademik işlerini ertelemeye yönelik eğilimlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin kendilerine yönelik inancını temsil eden ve özsel bir kavram olan benlik saygısı; lisansüstü düzeyde üstlenilen haftalık okuma ve yazma ödevlerinin düzenli olarak yapılması, belirlenmiş akademik toplantılara vaktinde katılım sağlanması ve sınavlara hazırlık gibi sorumlulukların gerçekleştirilmesi adına anlamlı bir etkiye sahiptir.

Görev ve sorumlulukların ertelenmesi yalnızca benlik saygısı ile orantılı olmamakla birlikte diğer pek çok faktörden biri olan motivasyon da bu noktada anlamlı bir göstergeye sahiptir. Moayed ve Vahedian-Azimi (2021), hemşirelik alanında eğitimlerine devam eden lisansüstü öğrenciler yaptıkları araştırmada düşük benlik saygısı olan öğrencilerin akademik motivasyonlarının daha orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Gerçekleştirilen araştırma kapsamında motivasyonun alt boyutlarından dışsal etki, hedef büyütme ve öz bilinç boyutlarının erteleme eğilimi ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiş olsa da bu boyutlarda erteleme eğilimini etkileme potansiyeli taşıyan bir anlamlılığa ulaşılamamıştır. Doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin sahip oldukları motivasyondan içsel motivasyonun etki düzeyi azaldıkça akademik sorumluluklarını ertelemeye dair eğilimlerinin artış gösterdiği belirlenmiştir. Bu durum lisansüstü eğitim düzeyinde bireylerin motivasyonlarının içsel etkiler doğrultusunda şekillendiğini temsil etmektedir.

Araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde eğitimlerine devam eden yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin görüşleri ile sınırlıdır. Bununla birlikte çalışma sonuçları da verilerin toplandığı zaman dilimi ve veri toplama sürecinde kullanılan araçlarla sınırlıdır. Çalışmanın yapıldığı coğrafi konum ile sosyoekonomik ve kültürel koşullar da araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır.

Gerçekleştirilen araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak lisansüstü eğitim enstitüsü bünyesinde eğitime devam eden öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinin önüne geçilmesinde anlamlı düzeyde etkiye sahip olan motivasyonun içsel etki boyutuna odaklanan bireysel ve grup bazlı faaliyetlerin yapılabileceği ve danışmanlar tarafından sunulacak sözel teşvikin de bu hususta destek olabileceği öngörülmektedir. Doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişimlerinin bir sonraki basamağına dair farkındalıklarının artırılması ve kariyer planlamasının sağlıklı temeller üzerine kurulması amacı ile rehberlik programlarının oluşturulmasının hedef belirleme hususunda etkili olacağı düşünülmektedir. Böylece akademik hedefleri olan lisansüstü öğrencilerin gerekli içsel motivasyona ulaşabilecekleri ve akademik erteleme içerikli davranışlarda bulunmamaya özen gösterecekleri öngörülmektedir.

Akademik erteleme eğilime etki edebilecek potansiyele sahip diğer unsurların da farklı örneklem gruplarıyla ve farklı araştırma modelleri ile incelenmesi literatüre katkı sağlayacaktır. Özellikle lisansüstü öğrencilerin zaman yönetimi, eğitim alanlarındaki grup dinamikleri ve öğrencileri etkileyen motivasyon faktörleri hakkında yapılacak araştırmaların akademik erteleme eğiliminin yordayıcısı olma özelliği taşıdığı düşünülmektedir.

The Relationship Between Postgraduate Student's Self-Esteem and Motivation Levels and Academic Procrastination Behaviors

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Today, expertise and experience in different businesses, in the field have become very important. Beyond the experience that individuals have gained in the field, they increase their knowledge in a variety of educational environments, while improving themselves, resulting in a higher level of gain in the workplace. Individuals who aim to learn more detailed and specific parts of the education at the undergraduate level and to build up scientific knowledge focus on graduate education one step beyond an undergraduate education. According to Ray (1992), the starting point of individuals is always the need or motivation, and the motivation that is essential to take action provides guidance in ensuring that students can fulfill their academic responsibilities. The ability to fulfill their responsibilities without any delay in becoming a scientist allows the need to self-actuate individually to be met. Students have self-esteem toward themselves, and another factor that affects their consciousness in the fulfillment of academic responsibilities. Self-esteem is defined as a belief in competence, success, and value in conjunction with evaluations made by the individual according to Kamile and Mukhlis (2013) (as cited in Blegur et al., 2021). In this study, the academic procrastination behavior trend, which has been frequently reviewed in the context of education and responsibilities, is intended to be addressed with self-esteem and motivation variables for graduate students. The study is important and specific to the variables and sample group that are addressed because there is no research on academic work delays of graduate and PhD students in Turkey.

Theoretical Framework

The procrastination behavior, which may be seen as a delay in meeting the responsibilities they undertake for various reasons for all individuals, includes the rescheduling of the tasks that must be completed in another time period. The voluntary choice of individuals to choose from the available alternatives for any task or behavior also involves delaying their other responsibilities (Steel, 2007). Lay (1986) defined this concept as a behavior to delay the beginning or end of important tasks (as cited in Michinov et al., 2011). It also includes an act of inaction when examined from this point of view. Solomon and Rothblum's (1984) procrastination, which people define as a tendency to delay starting or completing activities, prevents the individual performance, but leads to never completing tasks on time and is often to be late.

According to Ackerman and Gross (2005) the state of inability to motivate yourself to perform activities such as writing term assignments, studying exams, finishing a project on school or taking on weekly reading assignments for any reason represents academic procrastination. If the individual fails to fulfill the requirements of the role undertaken during the training process, the academic delay is included in the form of delay to start or complete academic-wide tasks.

It was determined that the trend of academic procrastination behavior, which is considered widespread, is mainly related to three different psychodynamic variables. The first is success motivation and supported by research that has a tendency to procrastination the concept of academic self-sufficiency, as well as toward the target identified (Wang et al., 2013). Being motivated by success, having a high level of academic self-sufficiency and focusing on the goal are determined as factors that ensure that academic responsibilities are not delayed, timely and appropriate.

Rosenberg (1965), who has been researching the self-esteem of individuals, explained this concept as a positive or negative attitude of people toward them. Self-esteem is essentially how people see themselves and value themselves (Darjan et al., 2020). Murad (2020) stated that the self-esteem of individuals has a meaningful place in personal life as well as in achieving success in professional business. Okove and Onokpaunu (2020) concluded that there was a positive relationship between self-esteem and academic success in their research with students.

Motivation, one of the sources contributing to interpersonal differences, was characterized by Dornyei and Otto (1998) as cumulative stimulation that dynamically initiates, routes, coordinates, empowers, and ultimately terminates and varies in individuals. The research found that the motivation, determined to be divided into two groups, internal and external, is self-addressed and spontaneous in the inner dimension of behavior so that the person uses their power to combine it with the curious and contentious side for learning behavior. The move to action based on a stimulus or driving force from the environment is also described as external motivation by Fen and his friends (2013) to demonstrate the behavior. There are only internal and external dimensions or reinforcing qualified awards throughout the process, according to Ryan and Deci (2000), the motivation that is not a one-time trigger. In addition to the awards, external effects such as directives, pressure, threats, or imposing can reduce internal motivation. Steel and König (2006) stated that procrastination is an internal motivational problem. The values given to them within the training of the individuals who are in the learning process, their perceptions of their competency, and the goals they set for them during the learning process are factors that can contribute to their levels of motivation (Okumus, 2021).

Methodology

Students who are continuing their postgraduate education have been determined to be independent variables with self-esteem levels and motivations as well as academic procrastination behavior trends that represent the dependent variable of the research. In this context, the application form, which uses the quantitative research method and contains three different scales and demographic information, has been used. This research, which aims to quilt the relationship with the variances with the tendency to procrastination academic behavior, uses a relational screening model. Analysis was carried out in SPSS 26.0 in the research, which collected data between December 2021 and January 2022. In the patterns of variables, national and international studies have been studied and three different scales have been used for academic work procrastination, self-esteem and success-focused motivation.

The universe of the research is composed of 5,572 graduate and PhD students who continue their education at Çanakkale Onsekiz Mart University (COMU, <https://lee.comu.edu.tr/kalite-guvencesi/kurumsal-bilgiler-r65.html>). As mentioned in the research, Ekiz (2013) took advantage of a simple probability sampling of the participants, taking into account the individuals in the universe, with 130 graduate students from different departments representing the universe in quantitative and qualitative terms and volunteering to participate in the research. However, it was determined that the data obtained from the two participants involved in the study was not healthy in terms of analysis. Therefore, the investigation was carried out by analyzing the data of the 128 participants remaining. 64.1% of graduate students participating in the study are women and 35.9% are men. The proportion of participants in the 22-29-year-old group, which constitutes the majority, is 65.6%. An important part of the students in single and 78.9% continue their education in the master's degree stage. According to the training areas of the students who voluntarily completed the form in the research, the minimum participation is from the field of Health Sciences. 54.7% of the students who continue their graduate education are included in the study.

Conclusion and Discussion

This research data has been analyzed concerning the relationship between the self-esteem levels and motivations of graduate and PhD students with academic delaying trends. In this study, there have been no significant differences in the gender, age groups, marital status, the departments they have been trained in, and the working conditions in their tendencies to procrastination the duties and responsibilities of graduate students. In the research carried out, it was determined that there is a significant difference in terms of academic procrastination tendencies, whether they are in the master's or PhD stage.

With the correlation analysis, a negative and significant ($r=-,370<0,01$) relationship was found between academic procrastination and self-esteem. In addition, the sub-dimensions of academic procrastination and achievement-oriented motivation include external effect ($r=-,352<0,01$), internal effect ($r=-,605<0,01$), goal enlargement ($r=-,183<0,01$) and self-consciousness ($r=-,304<0,01$), it was a negative and significant relationship. Intrinsic effect, which is one of the sub-dimensions of achievement-oriented motivation, and academic procrastination are moderately negatively correlated. According to the results of the regression analysis regarding the level of self-esteem predicting the academic procrastination tendency, the R^2 determination coefficient was found to be 0,130; about 13% of the variability in postgraduate student's academic procrastination tendencies is explained by self-esteem. With the regression analysis performed H_1 hypothesis was accepted. In the study conducted with students who continue at Çanakkale Onsekiz Mart University, postgraduate education has been concluded that their tendencies to procrastinate their academic work have increased as self-esteem levels decrease.

Approximately 40,3% of the variability in postgraduate student's academic procrastination tendencies is explained by achievement-oriented motivation. Internal influence sub-dimension ($\beta=-,693$ and $p<0,001$) negatively and significantly affects the academic procrastination tendencies of postgraduate students. The other three sub-dimensions (external influence, goal enlargement, and self-awareness) didn't have a significant effect on academic procrastination. With the analyzes made the H_3 hypothesis was accepted within the scope of the research, but the H_2 , H_4 ve H_5 hypotheses were rejected. It has been determined that the inclinations of doctorate and graduate students to postpone their academic responsibilities has increased as the impact level of internal motivation decreases from the motivation they have.

Given the results of the research carried out, it is estimated that individual and group-based activities focused on the internal impact of motivation that have a significant impact on preventing the academic procrastination tendencies of the students who are continuing education within the postgraduate education institute can also be supported in this respect. It is thought that the aim of raising awareness of the next stage of academic development of PhD and graduate students and establishing guidance programs on healthy foundations of career planning will have an impact on objective setting. The study of other potential factors that may affect academic procrastination tendency with different sample groups and different research models will contribute to literature.

KAYNAKÇA

- Ackerman, D. S. ve Gross, B. L. (2005). My instructor made me do it: task characteristics of procrastination. *Journal of Marketing Education*, 27, 5-13.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M., ve Duru, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme eğiliminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(7), 57-73.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen Adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 67-83.
- Balkıs, M. ve Duru, E. (2010). Akademik erteleme eğilimi, akademik başarı ilişkisinde genel ve performans benlik saygısının rolü, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(27), 159-170.
- Baltacı, A. (2017). Erteleme davranışı eğilimi ve beş faktörlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler: okul yöneticileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Contemporary Educational Studies*, 3(1), 56-80.
- Blegur, J., Tlonaen, Z., Lumba, A., ve Leko, J. (2021). The importance of self-esteem to students learning responsibilities and group learning commitment of physical education students. *Journal of Education, Teaching and Learning*, 6(1), 53-61.
- Bridges, K. R. ve Roig, M. (1994). Academic procrastination and irrational thinking: a re examination with context controlled. *Personality and Individual Differences*, 22(6), 941-944.
- Clark, J. L. ve Hill, O. W. (1994). Academic procrastination among African-American college students. *Psychological Reports*, 75(2), 931-36.
- Collins, K. M. T., Onwuegbuzie, A. J., ve Jiao, Q. G. (2008). Reading ability as a predictor of academic procrastination among African-American graduate students. *Reading Psychology*, 29(6), 493-507.
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Kalite güvencesi. (11.12.2021). <https://lee.comu.edu.tr/kalite-guvencesi/kurumsal-bilgiler-r65.html>
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adölesanlarda benlik saygısı. (Uzmanlık tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Darian, I., Negru, M., ve Ilie D. (2020). Self-esteem: the decisive difference between bullying and assertiveness in adolescence. *Journal of Educational Sciences*, 1(41), 19-34.
- Dornyei, Z. ve Otto, I. (1998). Motivation in action: a process model of L12 motivation. *Working Papers in Applied Linguistics*, 4, 43-69.
- Ekiz, D. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. 3 Baskı, Anı Yayıncılık.

- Fen, H. Y., Fan, J. J., ve Yang, H. Z. (2013). The Relationship of learning motivation and achievement in EFL: gender as an intermediated variable. *Educational Research International*, 2(2), 50-58.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlılık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73-88.
- Haycock, L. A., McCarthy, P., ve Skay, C. L. (1998). Procrastination in college students: the role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76(3), 317-324.
- Hussain I. ve Sultan S. (2010). Analysis of procrastination among university students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1897-1904.
- Jamaris, M. ve Hartati, S. (2017). The role of the undergraduate students' self-regulations and its influence to their academic achievements., *International Journal of Muldisciplinary and Current Research*, 5, 544-552.
- Karimi Moonaghi, H. ve Baloochi Beydokhti, T. (2017). Academic procrastination and its characteristics: a narrative review. *Future of Medical Education Journal*, 7(2), 43-50.
- Klingsieck, K. B. (2013). Procrastination: when good things don't come to those who wait. *European Psychologist*, 18(1), 24-34.
- Liu, G., Cheng, G., Hu, J., Pan, Y., ve Zhao, S. (2020). Academic self-efficacy and postgraduate procrastination: a moderated mediation model. *Frontiers in Psychology*, 11, 1-9.
- Matsumoto, M. (2013). Political theorizing and policy implications: the case of Rawlsian approach to multicultural education. *International Journal of Multicultural Education*, 15(1), 1-12.
- Merry, M. S. (2012). Equality, self-respect and voluntary separation. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 15(1), 79-100.
- Michinov, N., Brunot, S., Le Bohec, O., Juhel, J., ve Delaval, M. (2011). Procrastination, participation and performance in online learning environments. *Computers & Education*, 56(1), 243-252.
- Moayed, M. S. ve Vahedian-Azimi, A. (2021). The relationship between self-esteem and academic motivation among postgraduate nursing students: a cross-sectional study. *International Journal of Behavioral Sciences*, 15(1), 113-119.
- Murad, O. S. (2020). Social anxiety in relation to self-esteem among university students in Jorgan. *International Education Studies*, 12(2), 96-103.
- Okoye, K. R. E. ve Onokpaunu, M. O. (2020). Relationship between self-esteem, academic procrastination and test anxiety with academic achievement of post graduate

- diploma in education (PGDE) students in Delta State University. *Abraka. International Scholars Journal of Arts and Social Science Research*, 3(1), 37-47.
- Okumuş, C. N. (2021). The relationship between learner autonomy and motivation. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 20(4), 150-158.
- Rahimi, S. ve Hall, N. C. (2021). Why are you waiting? Procrastination on academic tasks among undergraduate and graduate students. *Innovative Higher Education*, 46(6), 759-776.
- Ray, N. L. (1992). *Motivation in education*. Washington, DC: U.S. Department of Education.
- Ryan, T. M. ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Rosenber, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Sancar, H. T. (2021). Üniversite öğrencilerinde psikolojik dayanıklılık ve öz yeterliliğin başarı odaklı motivasyon ile ilişkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kent Üniversitesi.
- Seçer, İ. (2015). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: analiz ve raporlaştırma*. 2. Baskı, Anı Yayıncılık.
- Serdar, E., Harmandar Demirel, D., ve Demirel, M. (2021). The relationship between academic procrastination, academic motivation and perfectionism: a study on teacher candidates. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 20(4), 140-149.
- Semerci, Ç. (2010). Başarı odaklı motivasyon (BOM) ölçeğinin geliştirilmesi. *Education Sciences*, 5(4), 2123-2133.
- Solomon, L. ve Rothblum, E. (1984). Academic procrastination: frequency and cognitive behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. 3. Baskı, Anı Yayıncılık.
- Stell, P. ve König, C. J. (2006). Integrating theories of motivation. *Academy of Management Review*, 31(4), 889-913.
- Stell, P. (2007). The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Stryker, S., ve Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of an identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284-297.

- Ugwuanyi, C. S., Okeke, C. I. O., ve Asomugha, C. G. (2020). Prediction of learners mathematics performance by their emotional intelligence, self-esteem and self efficacy. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 15(3), 492-501.
- Yılmaz, K. ve Arık R. S. (2019). Eğitimde araştırma yöntemleri. 1. Baskı, Pegem Akademi. Yılmaz, N. (2021). Üniversiteye giriş sınavında ilk 1000'e giren kişilerin başarı odaklı motivasyonunun duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetimi Sistemi (2021). İstatistik. (11.12.2021) <https://istatistik.yok.gov.tr>
- Wang, N., He, P., ve Li, Q. (2013). The relationship between postgraduates' academic procrastination and psychodynamic variables. *International Conference on Education, Management and Social Science (ICEMSS 2013)*, 457, 54-57.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i> %100	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Çisem Tuğçe KIYIM %100
Tasarım / <i>Design</i> %100	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Çisem Tuğçe KIYIM %100
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i> %100	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Çisem Tuğçe KIYIM %100
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i> %100	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Çisem Tuğçe KIYIM %100
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i> %100	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Çisem Tuğçe KIYIM %100